

N:o 47.

*Af herr J. E. Centervall m. fl., om upprättande af en
ordinarie professur i statistik vid universitetet i
Uppsala.*

För hvar dag som går gör sig behovet af ingående kunskap om samhällsföreteelserna allt kännbarare. Vare sig det gäller statens eller kommunens, korporationens eller individens angelägenheter, är frånvaron af tillförlitliga statistiska och ekonomiska kunskaper allt för ofta ett nära nog öfverstigligt hinder för vidtagande af åtgärder, ägnade att befordra samhällets och individens framgång och lycka.

På så godt som alla yttringar af den offentliga verksamheten, vare sig det gäller den politiska eller rättsliga, den sociala eller ekonomiska, verkar saken af det statistiska och ekonomiska kunskapsgrundlaget störande och icke sällan fördärfbringande.

Det uppsving, som för närvarande utmärker den ekonomiska verksamheten i vårt land, skulle enligt vårt förmenande kunna komma såväl fäderneslandet som de närmast intresserade i högre grad till godo, om den icke sällan i tekniskt hänseende särdeles framstående produktionen leddes af den rika erfarenhet, samhällsvetenskaperna samlat och samla för dess ekonomiska och sociala utnyttjande. Att, för att nämna ett exempel, Tysklands industri och handel kunnat, trots en ständigt stegrad täflan, under de senaste årtiondena med en nästan enastående framgång uppträda på världsmarknaden, därför har den i väsentlig grad att tacka en långt hunnen statistisk och nationalekonomisk vetenskaplig forskning,

hvilken ställt för sig som en af sina främsta uppgifter att befordra nationens praktiskt ekonomiska intressen. Samhällsvetenskapernas oerhörda betydelse för det modärna politiska och ekonomiska lifvet har i år blifvit framhållet af Englands krigsminister, då han förklarade samhällsvetenskapsmännen vara nationens generalstab.

På det ekonomiska stridsfältet har Sverige att under stundande tider söka häfda en fri och stark ställning. Nationens framgång i mellanfolklig täflan är i väsentlig mån beroende däraf, att den förfogar öfver den generalstab, hvarom det brittiska världsväldets krigsminister talat.

I detta hänseende har Sverige blifvit efter. En ofta storartad tekniskt vetenskaplig utveckling har icke följts af ett motsvarande ekonomiskt vetenskapligt framåtskridande. Det försummade måste så fort som möjligt återhämtas, om vårt land icke från början skall vara underlägset sina rivaler på världsmarknaden, hvilka fatta samhällsvetenskapernas grundläggande betydelse för det ekonomiska och sociala handlandet och förstå att alltmera taga dessa vetenskaper i anspråk för praktiska uppgifters lösande.

Närmaste skyldigheten för vårt land torde då vara att med sin högre bildning införlifva det för all samhällsforskning grundläggande elementet eller statistiken, hvilket lämpligen torde kunna ske genom upprättande af professorer i statistik vid hvartera af universiteten i Uppsala och Lund.

I en vid förra riksdagen gjord hemställan, motion i Andra Kammaren n:o 20, till hvilken vi få hänvisa, hafva en mängd ännu alltjämt talande skäl anförts för nämnda professorers inrättande. Vetenskapernas behof i allmänhet af statistikens själfständiga representerande vid universiteten har under det gångna året blifvit ännu mera trängande, tack vare statistikens egen vidare utveckling och den alltjämt tilltagande insikten om statistikens betydelse för nästan all vetenskaplig forskning.

Svenska statens behof af modärnt vetenskapligt skolade statistiker har äfven under sista tiden åter betonats. De äskanden, som under sjunde hufvudtiteln i årets statsverksproposition göras för förstärkande af ett par bland de officiell statistik utgifvande ämbetsverkens statistiska personal, vittna äfven om behofvet af utbildade statistiker. Och i den artikel, som i sista årgången af Statsvetenskaplig Tidskrift ägnas minnet af den officiella statistikens hundrafemtioåriga bestånd i Sverige, fastslås, att man fortfarande har grundade skäl till klagomål öfver den mindre tillfredsställande beskaffenheten hos åtskilliga grenar af den officiella statistiken, förorsakad till stor del af bristen på fackmässig ledning.

Med stöd af hvad här anförts få vi hemställa,

att Riksdagen måtte på ordinarie stat bevilja till upprättande af en ordinarie professur i statistik vid universitetet i Uppsala 6,000 kronor, däraf 4,000 kronor såsom lön och 2,000 kronor såsom tjänstgöringspengar, med rätt för blifvande innehafvare af denna professur till ålderstillägg och pension i enlighet med hvad därom för de ordinarie professorerna vid universitetet, med vissa särskilda undantag, är stadgadt, samt med de närmare bestämmelser i fråga om tjänstgöring, som Kungl. Maj:t kan finna lämpliga.

Stockholm den 26 januari 1907.

Julius Centervall. Elof Biesèrt. Dan. Broström. K. v. Geijer.
Erik Martin. C. J. F. Ljunggren. Sven Palme.
